No. ४५७८

Title श्राद्धकल्पसूत्रम्

Author कात्यायनः

Extent ७ पत्राणि Age सं. १७३९

Subject सूत्रपद्धतिः

श्राद्धकल्पसूत्रम्

४५७८

नं०३

सु।

सर्पापसर्प भद्रं ते दूरं गच्छ महाविष॥ जनमेजयस्य यज्ञान्ते आस्तीकवच
नं स्मर॥ आस्तीकवचनं स्मृत्वा यः सर्पो न निवर्त्तते॥ शतधा भिद्यते
मूर्धा शिंशवृक्षफलं यथा॥ ग्रंथः ६६

॥श्री रत्नेश्वरस्येदं पुस्तकं आध्यकल्पसूत्रैः पत्र १

॥श्रीगणेशाय नमः॥ अपरपक्षे श्राद्धं कुर्वीतो
र्ध्वं वा चतुर्थ्या यदहः संपद्येत तदहर्ब्राह्मणाना
मंत्र्य पूर्वेद्युर्वा स्नातकानिकयतीन्गृहस्थान्साधून्वा २
श्रोत्रियान्वृद्धाननवद्यान्स्वकर्मस्थानभावेपि शिष्या
५ रा न्स्वाचारान्द्विर्नग्नशुक्लविक्लिधश्यावदंतविध्दप्रजनन
॥१॥ व्याधितव्यंगिश्वित्रिकुष्ठिकुनखिवर्ज्जमनिंद्येना ॥१॥
मंत्रितो नापक्रामेदामंत्रितो वान्यदन्नं न प्रतिगृह्णी
यात्स्नातान्शुचीनाचांतान्प्राङ्मुखानुपवेश्य दैवे युग्मा
नयुग्मान्यथाशक्ति पित्र्य एकैकस्योदङ्मुखान्द्वा

वादिवेत्री नित्यश्च एकिकमुनयत्र वा मातामहानाम
प्येवं तंत्रं वा विश्वेदेविकं श्रद्धान्वितः श्राद्धं कुर्वीत
शाकेनापि नापरपक्षमतिक्रामेन्मासि मासि वोश्न
नमिति स्मृतेः तस्तदहः शुचिरक्रोधनोत्वरितोप्रमत्तः
सत्यवादी स्यादध्वमैथुनश्रमस्वाध्यायान्वर्जयेदावा दा ५
भे हनादि वागयत उपस्पर्शनादामंत्रिताश्चैवं ॥२॥ दिव
पूर्वं श्राद्धं । पिंडपितृयज्ञवदुपचारः पित्र्ये दक्षिण
स्कंदर्भाः पवित्रपाणिर्दद्यादासनं सर्वत्र प्रश्नेषु
पङ्क्तिमूर्द्धन्यं पृच्छति सर्वोन्वासनप्रदर्भो नास्तीयं

विश्वान्देवानावाहयिष्य इति पृच्छत्यावाहयेत्यनु
ज्ञातो विश्वेदेवास आगतेत्यनयावाह्यावकीर्य विश्वे
देवाः शृणुतेममिति जपित्वा पितॄनावाहयिष्य इति
पृच्छत्यावाहयेत्यनुज्ञात उशन्तस्त्वेत्यनयावाह्यावकी
र्यायंतु न इति जपित्वा यज्ञियवृक्षचमसेषु पवित्रां
॥२॥ तर्हितेष्वेकैकस्मिन्नप आसिंचति शन्नो देवीरित्ये ॥२॥
कैकस्मिन्नेव तिलानावपति तिलोसि सोमदेवत्यो
गोसवो देवनिर्मितः। प्रत्नमद्भिः पृक्तः स्वधया पि
तॄँल्लोकान्प्रीणाहि नः स्वाहेति सौवर्णराजतौदुंबर
यवानावपति यवोसीत्येकैकस्मिन्नेव २

स्वङ्कमणिमय्यानां पात्राणामन्यतमेषु यानि वा विद्यं
ते पलाशपत्रपुटोष्वाकि कांस्य काके न ददाति स पवि
त्रेषु हस्तेषु यादिव्याश्राप: पयसा संब म्हबुपीत्रेत
रिक्षा उत पार्थिवा यो दिर ण्यवर्णो यज्ञियास्तान आ
प: शिवा: शं स्योना: सुहवा भवंत्वित्यसा ववघातर्घ
इति प्रथमपात्रे सं स्ववां सम नवनीय पितृभ्य: स्था
नमसीति सुकुं पात्रं निदधात्यत्र गंधपुष्पधूपदीपवास करो३ नैग
सां च प्रदानं ॥१॥३ हृत्य घृताक्तमन्नं च हृत्यग्नौ करि
ष्य इति कुरुष्वेत्यनुज्ञात: पिंडपितृयज्ञवदुत्वाउत

त्राणं दत्वा पात्रमालभ्य जपति पृथिवी ते पात्रं द्यौ
र्पिधानं ब्राह्मणस्य मुखे अमृते अमृतं जुहोमि स्वा
हेति विष्णवे त्वा यजुषा वा अंगुष्ठमन्ने वगाह्य अपहता इ
ति तिलान्प्रकीर्य ॥ उस्विष्टमन्नं दद्याद्धेत्त पवाभ्य
सुजपेद्व्याहृतिपूर्वां गायत्रीं ॥ उ सप्राणा वा ॥ उ सप्त व्या
॥३॥ र्वीरा दोग्ध्रीः पितृमंत्रान्सुरुपस्तु कं मवतिरथमन्या ॥३॥
मिव पवित्राणि त्वन्नात्ज्ञात्वान्नेष्वकार्यं समसमस्त
दयो दत्वा पूर्ववज्जायंत्रीं जपित्वा मधुमतामधुमन्
क्विति च तृप्तास्थेति पृच्छति तृप्ताः स्मः इत्यनुज्ञातः

शेषमन्नमनुज्ञाप्यसर्वमन्नमेकतोद्धृत्योछिष्टस
मीपदर्भेषुत्रींस्त्रीन्पिंडानवनेज्यदद्यादाचांतेष्वि
त्येकआचांतेषूदकंपुष्पाण्यक्षतानक्षय्योदकंचद
द्यादघोराःपितरःसंतुसंत्वित्युक्तेगोत्रंनोवर्द्धतांव
र्द्धतामित्युक्तेदातारोनोभिवर्द्धंतांवेदाःसंततिरे
वचश्रद्धाचनोमाव्यगमद्बहुदेयंचनोस्त्वित्याशिषः
प्रतिगृह्यस्वधावाचनीयान्सपवित्रान्कुशानास्तीर्य
स्वधांवाचयिष्यइतिपृच्छतिवाच्यतामित्यनुज्ञातः
पितृभ्यःपितामहेभ्यःप्रपितामहेभ्योमातामहेभ्यः

त्रमातामहेभ्योवक्त्वप्रमातामहेभ्यश्चस्वधोच्य
तामित्यस्तुस्वधेत्युच्यमानेस्वधावाचनीयेष्वप्या
निषिंचत्सूर्जमितिपुत्रानेयोत्तेऽस्वापयथाशक्तिदक्षि
णांदद्याद्ब्राह्मणेभ्योविश्वेदेवाःप्रीयंतामितिदे
विवाचयित्वावाजेवाजइत्यनयाविसृज्यामावाजस्य ॥१२॥
त्यनुव्रज्यप्रदक्षिणीकृत्योपविशेत् ॥१३॥ ॥११॥ अथैको
द्दिष्टमेकोर्घएकंपवित्रमेकःपिंडोनावाहनंनाग्नौ
करणंनात्रविश्वेदेवाःस्वदितमितितृप्तःस्थस्थाः
सुस्वदितमितातरभूयुक्तुपतिष्ठतामित्यस्तप्य

स्थानेभिरम्यतामिति विसर्गोभिरतास्म इतात
रा॥धातृतः संवत्सरह्रस्वे त्रिपक्षे वा द्वादशाहे वा
यददर्वा वृद्धिरापद्यत वत्वारि पात्राणि सतिलगं
धोदकानि पूरयित्वा त्रीणि पितॄणामेकं प्रेतस्य प्रे
तपात्रं पितृपात्रेष्वासिंचति ये समाना इति द्वाभ्या
वा मेतेनैव पिंडो व्याख्यातात ऊर्ध्वं संवत्सरसंवत्सरे प्रे
तायान्नं दद्याद्यस्मिन्नहः निप्रतः स्यात्॥॥पा॥ श्राभ्यु
दयिकेष्वदक्षिणमुपचारः पूर्वाह्णे पित्र्यमंत्रवर्जं
जपस्सृजावादर्भा यवैस्तिलार्थः संपन्नमिति तृप्त

ष्ठम्रः सुसंपन्नमितीतरे ब्रूयुः द्विबद्रयाद्गतमित्राः
पिंडान्नांदीमुखान्पितॄनावाहयिष्य इति पृष्ट्वा त्वावाह
यित्यनुज्ञातो नांदीमुखाः पितरः प्रीयंतामित्यक्षय्य
स्थाने नांदीमुखान्पितॄन्वाचयिष्य इति पृष्ट्वा तिवाच्य
॥५॥ तामित्यनुज्ञातो नांदीमुखाः पितरः पितामहाः प्रपि
तामहा मातामहाः प्रमातामहा वृद्धप्रमातामहाश्च ॥५॥
प्रीयंतामिति न स्वधां प्रयुंजीत युग्मान्नाशयेद्ब्रा
॥६॥ अथ तत्त्रिःश्राम्याभिरोषधीभिर्मांसं तत्त्वमित्त
दन्नावज्ञारण्याभिर्मूलैःफलैरोषधीभिर्वासहान्ने

मोन्नरास्तर्प्ययेति छागोस्त्वमेषानाल्लभ्यकौत्वालङ्का
वानस्त्वयंम्रतानाहृत्यपावन्मासद्वयंतुमत्स्यैमीसेत्रयंतु
लारिणेनचतुरऽऔरभ्रेणपंचशाकुनेननषट्छाग
नसप्तकौर्मेणाष्टौवाराहेणनवमषमा०ासनदशैर
माहिषेणैकादशपार्षतेनसंवत्सरंतुगव्येनपय
सापायसेनवावार्ध्रीनसमा०ासनद्वादशवर्षाणि॥७॥
ज्रूथाह्यप्यत्वस्त्रिःषड्ःमा०ःसंकालशाकेलोहछागमा
०ःसंमधुमत्स्याद्यालकोवर्षासुचमघाश्राद्धः०हस्तिछा
यायांवमन्त्राध्यायिनःश्रुताशास्वाध्यायीषडंगवित्ज्येष्ठ
सामगोगायत्रीसारमात्रोपिपंचाग्निःस्नातकस्त्रिणा

विकतस्त्विमधुस्त्विस्तुपत्नीडोमपाठकोभ्रातोता
पुत्रास्त्वतिपङ्क्तिपावनावागीश्वरोयाज्ञिकस्त्वनियो
ज्यास्त्वमाविप्योकिंकावदविदंपङ्क्ति· मूर्द्धेनिनियुञ्ज्या
दासहस्रात्पङ्क्तिः पुनातातिवचनात्॥ता॥ अथकाम्या
निमवेतास्त्वियोऽत्रतिरूपाः प्रतिपक्षिछित्तीयायाः८॥स्त्री
॥६॥ जन्मास्यास्तुतायायेवच्चतुर्थ्यांक्लेषपञ्चावः पुत्राः पंच
म्यांघृतर्द्धिः षष्ठ्यांकृषिः सप्तम्यांवाणिज्यमष्टम्यांमेक ॥६॥
पशवःफिनवम्यांदशम्यांगावोपरिचारिकाएकादश्यां
धनधान्यवादश्यांपुत्रस्यात्रोपर्यंच्छिरांयकुप्यंज्ञाति
श्रैष्ठ्यंचत्रयोदश्यांसुवानस्तत्रत्रियंतेशेसस्वकृतस्य

१०

वत्तु इदं ग्रंथाम मावास्यायां सर्व्वमित्य मावास्यायां सर्व्व
॥७॥ मिति॥ ९॥ इति श्राद्धकल्पसूत्रं कात्यायनाचार्योक्तं तत्प
रिशिष्टं समाप्तं॥ संवत १९३४ वर्षे मार्गशीर्ष मासे शुक्ल
पक्षे अष्टम्यां तिथौ रविवासरे॥ त्र्यम्बकपाठयोः॥ शुभं
मस्तु॥ कल्याणमस्तु॥

नमो वः पितरो जीवाय नमो वः पितरः शोषाय नमो वः पितरो घोराय नमो ॥७॥
वः पितरो रसाय नमो वः पितरो बलाय नमो वः पितरो मृत्यवे नमो वः पित
रो मन्यवे नमो वः पितरः स्वधायै नमो वः पितरः पितरो नमो वो य अत्र पि
तरः स्वधा यूयं तेषां श्रेष्ठा भूयास्थ य इह पितरो मनुष्या वयं तेषां श्रेष्ठा भूयास्म
या अत्र पितरः स्वधायुष्माकं सा य इह पितर एष तु रस्माकं मङ्गलान्नः पित
रो दत्त॥ एतद्वः पितरो वासो वर्धं पितरः॥

५मि॰

श्रुारत्नेश्वरनीपोथीश्राद्धकल्पसत्रनी ६६